

Innviðir á Íslandi 2021

Ingólfur Bender,
aðalhafgræðingur Samtaka iðnaðarins

FRV Félag
ráðgjafar-
verkfræðinga

SI Samtök
iðnaðarins

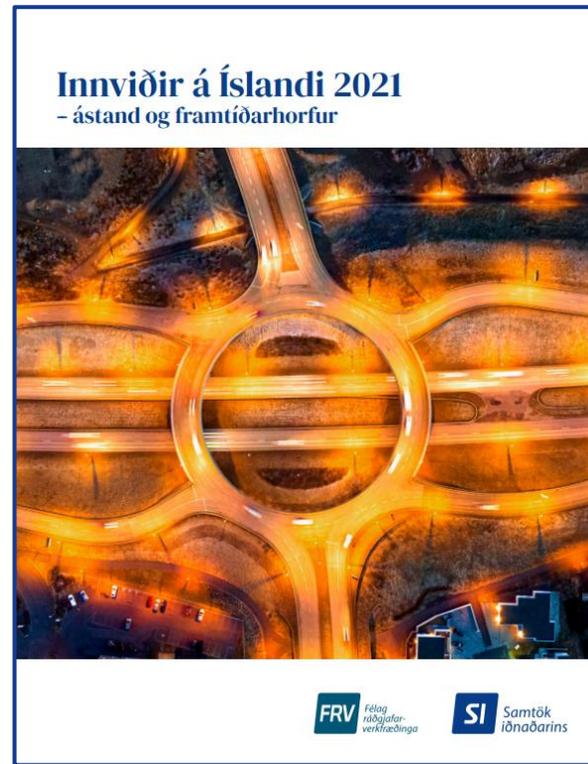
Innviðir á Íslandi – ástand og framtíðarhorfur

Heildstæð skýrsla um ástand innviða gefin út í annað sinn

2017

2021

- Staða innviða metin í annað sinn
- Samstarfsverkefni SI og FRV
- Sömu innviðir metnir með sömu aðferðafræði
- Framsetning og efnistöð bætt
- Skýrslurnar unnar að að erlendri fyrirmynd

Skýrslan kynnt í beinu streymi frá Hörpu

Mikill áhugi á skýrslunni líkt og árið 2017

- Beint vefstreymi frá Norðurljósum í Hörpu **17. febrúar**
- Aðilar innan FRV sá um kynningu á einstökum köflum
- Áhorf um **1.400** manns á streymið

Innviðir á Íslandi 2021

Í beinu streymi miðvikudaginn
17. febrúar kl. 10.00-11.30

Innviðir á Íslandi – ástand og framtíðarhorfur er ný skýrsla Samtaka iðnaðarins og Félags ráðgjafaverkfræðinga sem kynnt verður í beinu streymi frá Norðurljósum í Hörpu miðvikudaginn 17. febrúar kl. 10.00–11.30. Í skýrslunni er metið umfang, ástand og framtíðarhorfur helstu innviða á Íslandi sem saman mynda líflæðar samfélagsins; flugvellir, hafnir, vegakerfi, fráveitur, hitaveitur, vatnsveitur, raforkuvinnsla, raforkudreifing- og flutningur, fasteignir ríkis og sveitarfélaga og úrgangsmál. Með fjárfestingum í innviðum er fjárfestingum í lífsgæðum þjóðarinnar, samkeppnishæfni atvinnulífsins og hagvexti framtíðarinnar.

▶ Ári Sigurjónsson
formaður SI

▶ Sigurður Hannesson
framkvæmdastjóri SI

▶ Ingólfur Bender
aðalragfræðingur SI

▶ Sigurður Ingi Jóhannsson
samgöngu- og sveitarstjórnarráðgjafi

▶ Reynir Sævarsson
byggingarverkfræðingur hjá Eflu og
formaður Félags ráðgjafaverkfræðinga

▶ Rósa Guðbjartsdóttir
bajarstjóri Hafnarfjarðar

▶ Ásmundur Magnússon
byggingartæknifræðingur á
samgöngusviði hjá Mannviti

▶ Guðrún Ingvarsdóttir
forstjóri Framkvæmdasýslu ríkisins

▶ Sverrir Bollason
skipulagsverkfræðingur hjá VSO

▶ Jóhanna Klara Stefánsdóttir
sviðsstjóri mannvirkjavíðs SI

Skráning á si.is

Mikil og ítarleg umfjöllun um skýrsluna

Fréttir á heimasíðu SI og öllum helstu fréttamiðlum

Umfjöllun á vef SI:

- <https://www.si.is/frettasafn/ny-skyrsla-si-og-frv-um-astand-innvida-kynnt-i-beinu-streymi>
- <https://www.si.is/frettasafn/innvidir-a-islandi-2021-astand-og-framtidarhorfur>
- <https://www.si.is/frettasafn/mikil-uppsofnud-thorf-fyrir-innvidaupbyggingu>
- <https://www.si.is/frettasafn/eitt-oflugt-innvidaraduneyti-eina-vitid>
- <https://www.si.is/frettasafn/allt-of-flokid-skipulagsferli>
- <https://www.si.is/frettasafn/finna-tharf-adrar-leidir-til-ad-fjarmagna-vidhaldsthorfina>

Allar upplýsingar um viðburðinn má nálgast á [heimasíðu SI](#)

Uppsöfnuð viðhaldspörf vegakerfisins metin yfir 450 þúsund krónur á hvern Íslending

Í beinni: Ástand og framtíðarhorfur helstu innviða á Íslandi

Ástand vega og fráveitu verst

Uppsöfnuð viðhaldspörf í innviðum upp á 420 milljarða króna

Reykjavík síðdegis - „Innviðir landsins voru látnir drabbast niður og skuldum velt á komandi kynslóðir“

Segja stóran hluta innviða í ólagi og úrbóta þörf

Gefa þarf verulega í við uppbyggingu vegakerfisins

Niðurskurður vekur upp spurningar um framtíðarhorfur

Nýtum skýrsluna mikið Notuð í baráttu fyrir bættum innviðum

Hlaupum hraðar

- slítum fjötrana og sækjum tækifærin

INNVIÐIR

Innvið landsins þarf að þróa og uppfæra í takt við þarf samfélagsins og framtið þess enda er uppbygging innviða forsenda þess að atvinnulífi blómstri um land allt. Fjárfesting innviðum hefur verið of lítil á síðustu árum og það mun bitna á íflögurum í framtíðinni verði ekki varulega lætt. Í Samkeppnishætti Íslands er í hönd enda verðum við að standa jafnframt ódúrm ríkjum sem við viljum vera okkur saman við til að ná þeim lífskjörum sem sást eftir. Fjárfesta þarf fyrir hundruð milljarða króna svo innvið landsins séu næglega sterkir og stýrð við framfarir.

Í það er óhugandi að mynda sér íslenskt samfélag án innviða á borð við samgöngu, vettur, einkuvæðing og flutning, skóla og sjúkrahús. Saman mynda þessar innviðar lífshættu samfélagsins. Hagkvæmi, skilvirki og áreiðanlegi innviðir sem þjóna þörfum atvinnulífs og heimila skila sér í aukinni samkeppnishætti þjóðhefðisins, aukinni vettregni og betri lífskjörum fyrir fólk. Þessar innviðar á foraði hins opinbera með einum eða öðrum hætti. Með fjárfestingum innviðum eru byggjar upp stórir fyrir hagvöxt framfaririnnar. Atvinnulefna sem hefur mikilvægi innviða að leiðarljósi er til þess talin að tryggja samkeppnishætt atvinnulíf og góð efnahagsleg lífskjör.

Innviðakerfið hér á landi er umfangsmikið. Endurspeglar það mikilvægi þess fyrir verðmætasköpun hagkerfisins. Viðhaldi innviða þarf hins vegar að sinna til jafna við uppbyggingu þeirra ef þeir eiga að geta þjónað viðhaldsþörf og í versta ástandi Samtaka Íslands og Félags ráðgjafarverkefninga um ástand og framfarir innviða á Íslandi sýnir að uppsöfnuð viðhaldsþörf er 420 ma.kr. í innviðakerfinu hér á landi og að ástand sumra innviða er slæmt. Horfur eru víða ekki góðar í innviðakerfinu og uppsöfnuð viðhaldsþörf er mikil. Í t.d. í innviðum á borð við vegakerfi og fasteignir hins opinbera. Í það er því mikilvægt að á næsta kjörtímabili verði uppbygging innviða sett í forgang þar sem stóratök þarf til að koma þeim í það ástand að þeir megi skotum og þörfum núlltíma samkeppnishætt samfélags. Til þess að tryggja í framkvæmd mörngum af stæmi þjóðhagslega arðbærum verkefnum á þessu sviði sem auka munu framleiðslu hagkerfisins er mikilvægt að fara með samvinnu hins opinbera og einkaaðila (e. Public Private Partnership – PPP). Með þeim hætti má tryggja að þessum verkefnum verði enn eila til hagbóta fyrir verðmætasköpun þjóðhefðisins.

Einfalda þarf umhverfi byggingar- og mannvirjagerðar þar sem skortur er á eiginhaldi og yfirsnýr yfir málaflokkinn. Kjarni málsins er sá að núverandi starfsmennti byggjarmála er ekki næg og óhætt regluþyrri ekkur jafntíma tækjustig. Þöðleður eru langar og ákvarðanatíka tímahætt.

Stær stefna hafa verið tekið í jákvæða átt með sameiningu málaflokka hjá ráðuneytum og með stofnun Húsnæðis- og mannvirjastofnunar en þörf er á að ganga enn lengra.

Aðhoma sveitarfélaga að einföldun í kerfinu er einnig nauðsynleg enda fara þau með skipulagsvæðing, leyfisveitingar og síðast en ekki síst gerð húsnæðisáætlana. Talsvert ósamræmi er nú í afgreðnu sveitarfélaga hvað varðar byggingarefni, skipulagsmál og lákun þessa á regluverkinu. Ná þarf ríkið jafntíma að hafa betri styrki yfir málaflókkinn og hafa auknið hlutunarverð þegar kemur að skipulagsmálum. Hvort þegga, ríki og sveitarfélög, þarf að tryggja á því að hraða skipulagsferlinu. Ríkið ber ábyrgð á að einfalda reglur en sveitarfélög þurfa að tryggja skýrta afgreðningu. Skipulagsferli er of þungur í vottum og tekur of langan tíma. Tryggja þarf skýrt afgreðningu og koma í veg fyrir hamlendi skipulagsmála sem leða til aukins kostnaðar og tafa við byggingu húsnæðis og hama nýsköpun. Sveitarfélög og ríki þurfa að vinna saman að þessu málum.

Aukinn sveigjanleiki í byggingarreglugerð, efnis byggj á flokkum mannvirja, innleiðing rafrannar og fjárfestingar og endurskoðun skipulagsmála mun stuðla að lægri kostnaði og aukinni skilvirki við mannvirjagerð og samþiða því þarf að auka framboð á nýjum lóðum. Samtök íbúðarinnar leggja til efnisráðgjafarverkefningu um innviðir og uppbyggingu íbúðarhúsnæðis sem í takt við þarf samfélaginu.

TILLÖGUR AÐ UMBÓTUM

6. Breyta samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti í innviðaráðuneyti til að gera ákvarðanatöku skilvirki í málaflokkum innviða og íbúðarhúsnæðis.
7. Auka nýfjárfestingar og viðhald í innviðakerfinu. Leggja áherslu á að auka viðhald á þeim innviðum sem eru með mesta uppsafnaða viðhaldsþörf og í versta ástandi sbr. skýrslu um ástand og framfarir innviða á Íslandi. Leggja áherslu á nýfjárfestingu í innviðum sem skapa mestan þjóðhagslegan ávinning.
8. Nýta samvinnuleið hins opinbera og einkaaðila við uppbyggingu innviða og flýta þannig þjóðhagslega arðbærri fjárfestingu. Ná þarf samningum um slík verkefni á árinu 2021.

TILLÖGUR AÐ UMBÓTUM

6. Breyta samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti í innviðaráðuneyti til að gera ákvarðanatöku skilvirki í málaflokkum innviða og íbúðarhúsnæðis.
7. Auka nýfjárfestingar og viðhald í innviðakerfinu. Leggja áherslu á að auka viðhald á þeim innviðum sem eru með mesta uppsafnaða viðhaldsþörf og í versta ástandi sbr. skýrslu um ástand og framfarir innviða á Íslandi. Leggja áherslu á nýfjárfestingu í innviðum sem skapa mestan þjóðhagslegan ávinning.
8. Nýta samvinnuleið hins opinbera og einkaaðila við uppbyggingu innviða og flýta þannig þjóðhagslega arðbærri fjárfestingu. Ná þarf samningum um slík verkefni á árinu 2021.

Nefndasvið Alþingis
b.L. fjárfaganefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 12. apríl 2021

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um fjármálaáætlun fyrir árin 2022-2026, 627. mál

Fjárfaganefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Samtaka Íslands (hér eftir „samtökin“ eða „SI“) um tillögu til þingsályktunar um fjármálaáætlun fyrir árin 2022-2026, 627. mál.

Hlaupum

SI lýsa á og skap: menntun framleiðar

Leið vaxi er farsa skattlagin haldin aftur uppbyggingu öflugu, fj

Ný sókn, eða bygg í þeim ef fyrir eru þ lífsgeði í þetta með við hraði: iðnaðarir huga að iðnaðar i úr vegi fy Efnahag: vexti efn

Innviðir

Samtökin vilja hrósa stjórnvöldum að hafa frá upphafi faraldursins haft það skýrt markmið að ýta undir fjárfestingu til að milda hagsveifluna, bæði með því að sporna gegn samdrætti í fjárfestingu einkaaðila og með því að auka við opinbera fjárfestingu. Líkt og fjallað er um í rammagrein 4 í fjármálaáætluninni eru margföldunaráhrif fjárfestingarútgjalda meiri og langvinnari en annarra ríkisútgjalda við þær aðstæður efnahagsslaka sem nú ríkja og fyrirséð er að ríki áfram næstu misserin. Ánægjulegt er að horft hefur verið til verkefna sem geta auknið framleiðni til lengri tíma og þeirra sem skapa sem mesta atvinnu. Fjármálastefna sem hefur mikilvægi innviða að leiðarljósi er til þess fallin að tryggja samkeppnishætt atvinnulíf og góð efnahagsleg lífskjör. Með fjárfestingum í innviðum er fjárfest í sjálfbærum hagvexti framfaririnnar.

Innviðakerfið hér á landi er umfangsmikið. Í nýrri skýrslu SI og Félags ráðgjafarverkefninga (FRV) um ástand og framfarir innviða á Íslandi kemur fram að endurstofnviðir þess er tæplega 4.500 ma.kr.⁴ eða 155% af landsframleiðslu. Er umfang kerfisins meira en í mörgum öðrum ríkjum sem endurspeglar mikilvægi þess fyrir verðmætasköpun hagkerfisins. Viðhaldi innviða þarf hins vegar að sinna til jafns við uppbyggingu þeirra ef þeir eiga að geta þjónað tilgangi sínum. Skýrsla SI og FRV sýnir að uppsöfnuð viðhaldsþörf er 420 ma.kr. í innviðakerfinu hér á landi og að ástand sumra innviða er slæmt. Horfur eru víða ekki góðar í innviðakerfinu t.a.m. í vegakerfinu.

ááætlun og spá Hagstofunnar verður fjárfesting hins opinbera í sínu hæsta í 12 ár sem hlutfall af landsframleiðslu. Hefur hlutfallið hækkað um 1,5 í 6. Þetta er góð þróun að mati SI. Hins vegar þegar tölur fjármálaáætlunarinnar ést að þegar yfirstandandi fjárfestingaráttak rennur sitt skeið á enda lækkar ngítímameðaltali, sem er þó nokkuð undir því sem var í upphafi aldarinnar. Er

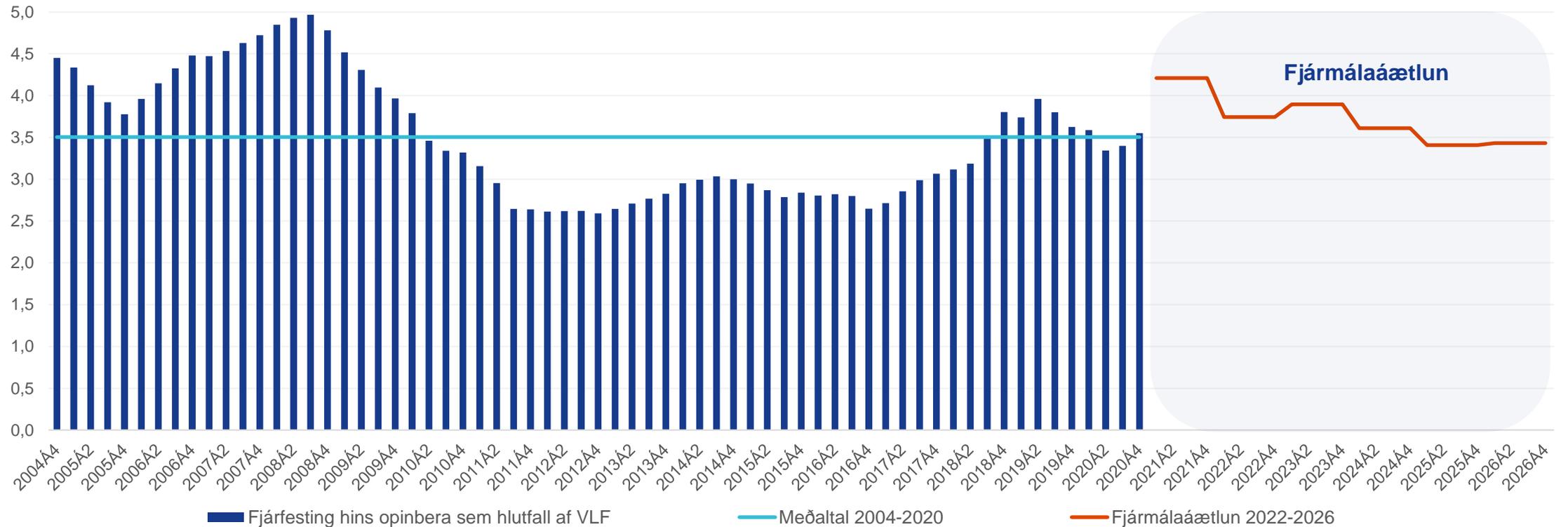
[tasafrn/innvidir-a-islendi-2021-astand-og-framtidarhorfur](#)

Fjárfesting hins opinbera og áætlun

Fjárfestingarátak nær hámarki á þessu ári

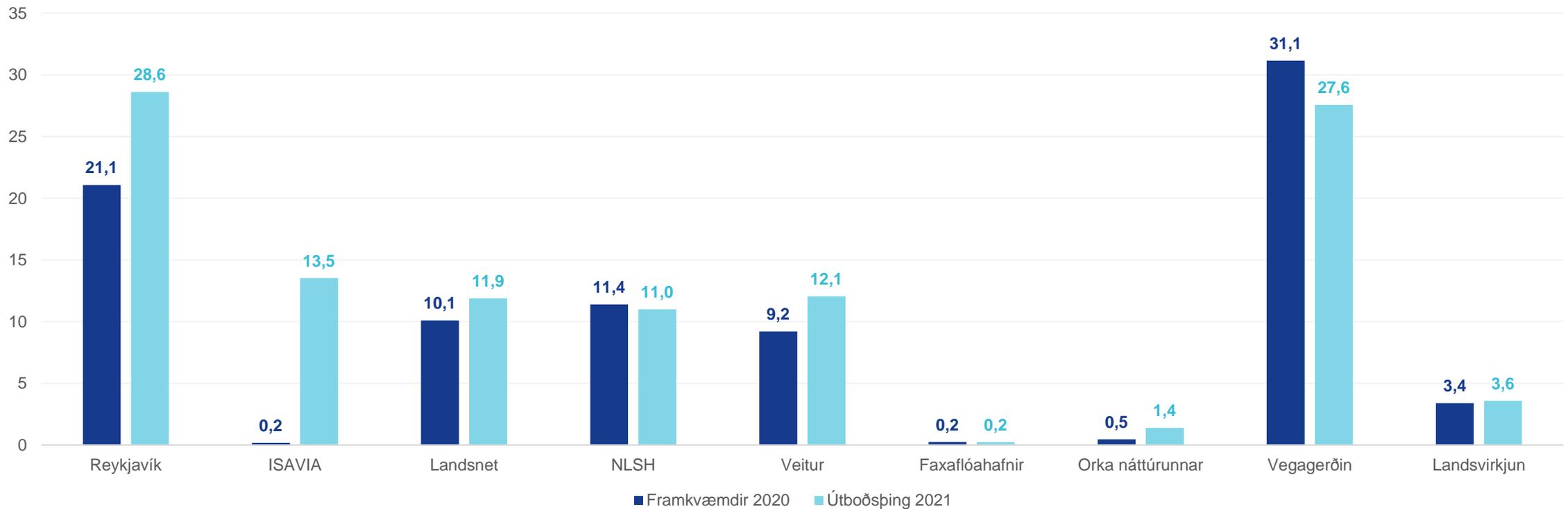
Fjárfesting hins opinbera sem hlutfall af landsframleiðslu, %

Áætluð útboð 2021 mun meiri en framkvæmdir 2020

26% aukning frá framkvæmdum 2020 yfir í boðaðar framkvæmdir á útboðsþingi 2021

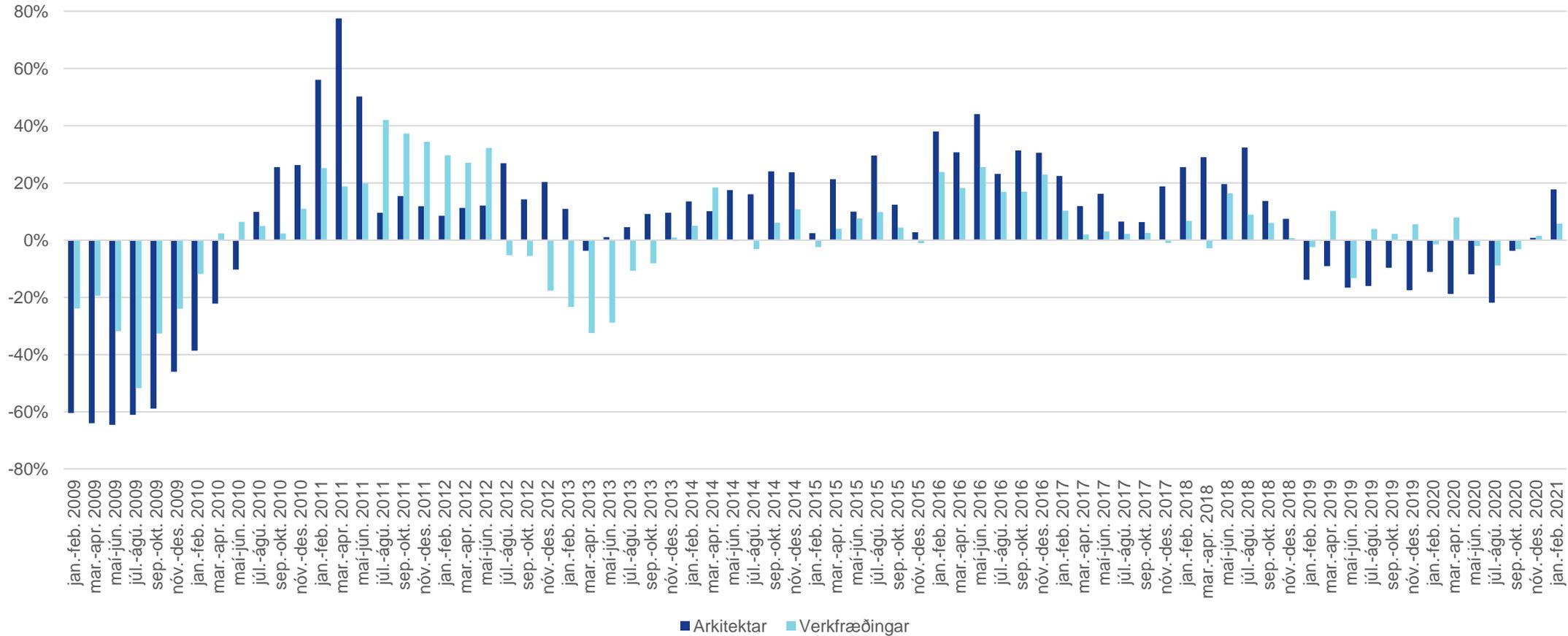
Framkvæmdir opinberra aðila 2020 og áætluð útboð 2021, í milljörðum króna

Vorar í efnahagslífinu

Greina mátti vöxt bæði hjá verkfræðistofum og arkitektum undir lok sl. árs

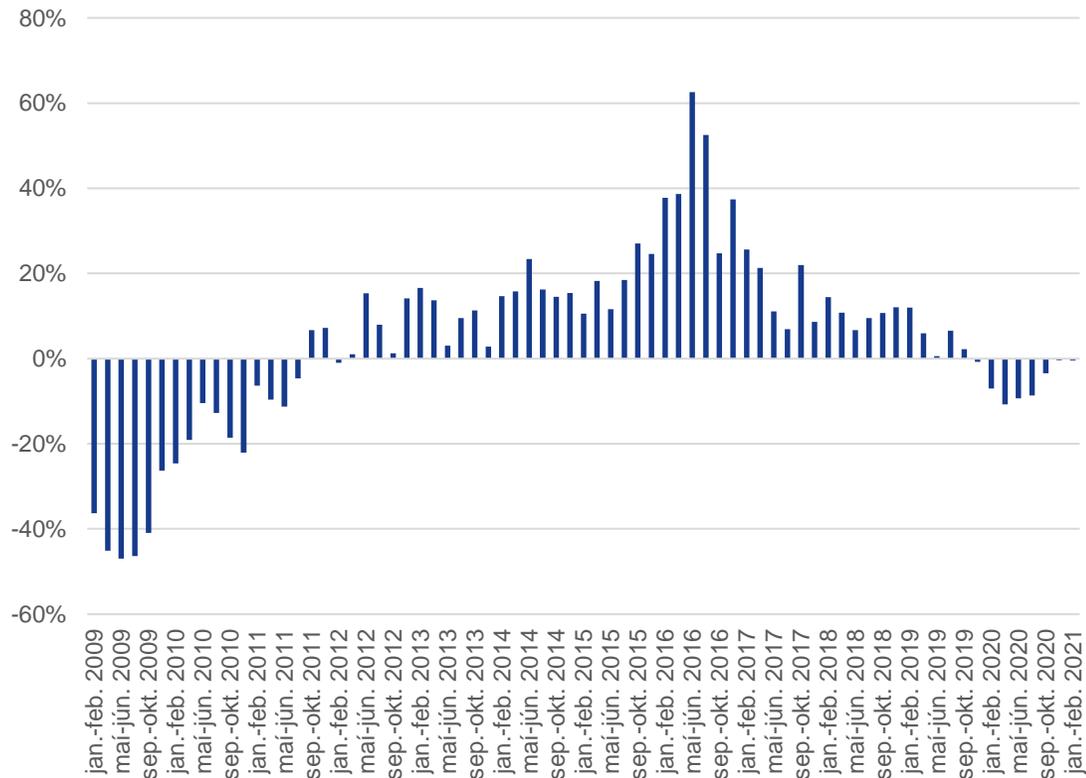
Velta hjá verkfræðingum og arkitektum, breyting frá sömu mánuðum árinu áður

Meiri stöðugleiki en í fyrri niðursveiflum

Merki um að byggingariðnaðurinn komi nokkuð vel út úr þessari niðursveiflu

Velta í byggingariðnaði,
breyting frá sömu mánuðum árinu áður

■ Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð

BM

INNLENT

Byggingageirinn ekki orðið fyrir miklum skakkaföllum

Batamerki á byggingarmarkaði

Þrátt fyrir tölur um samdrátt í íbúðabyggingu, hafa verið ýmis jákvæð teikn á lofti um að byggingarmarkaðurinn sé farinn að taka við sér. Ef lítið er á tölur um fjölda starfandi í greininni sem ná til loka árs 2020, þá sést að fjöldinn dróst töluvert saman frá lokum árs 2019 og hélt áfram fram á vor 2020. Mesta samdráttinn má sjá á meðal innflytjenda, en innflutt vinnuafi er einkennandi fyrir þennan geira. Þegar vel árar sveiflast þessi fjöldi hratt upp, en sigur niður þegar samdráttur er í greininni. Ef lítið er á 12 mánaða breytinguna sést að það er enn fækkun á milli ára, en hins vegar hefur dregið verulega úr henni á síðustu mánuðum, eins og sjá má á myndinni hér fyrir neðan.

Fjöldi starfandi eftir bakgrunni

Heimild: Hagstofa Íslands og hagdelid HMS

Heildarfjöldi starfandi í byggingariðnaði hefur haldist mjög stöðugur undanfarið ár og í raun hefur tímabil með öðrum eins stöðugleika ekki sést áður, eins langt og gögn ná til. Frá apríl í fyrra hafa orðið sáralitlar breytingar á fjölda starfandi. Þar er líklegt að aðgerðir hins opinbera spili stórt hlutverk með aukinni endurgreiðslu á virðisaukaskatti vegna vinnu við viðhald og nýbyggingar til eigin nota.

hafi dregið úr nýjum byggingarverkefnum fnahagsleg áhrif COVID-19 var mikill nýjar íbúðir veittur á síðasta ári.

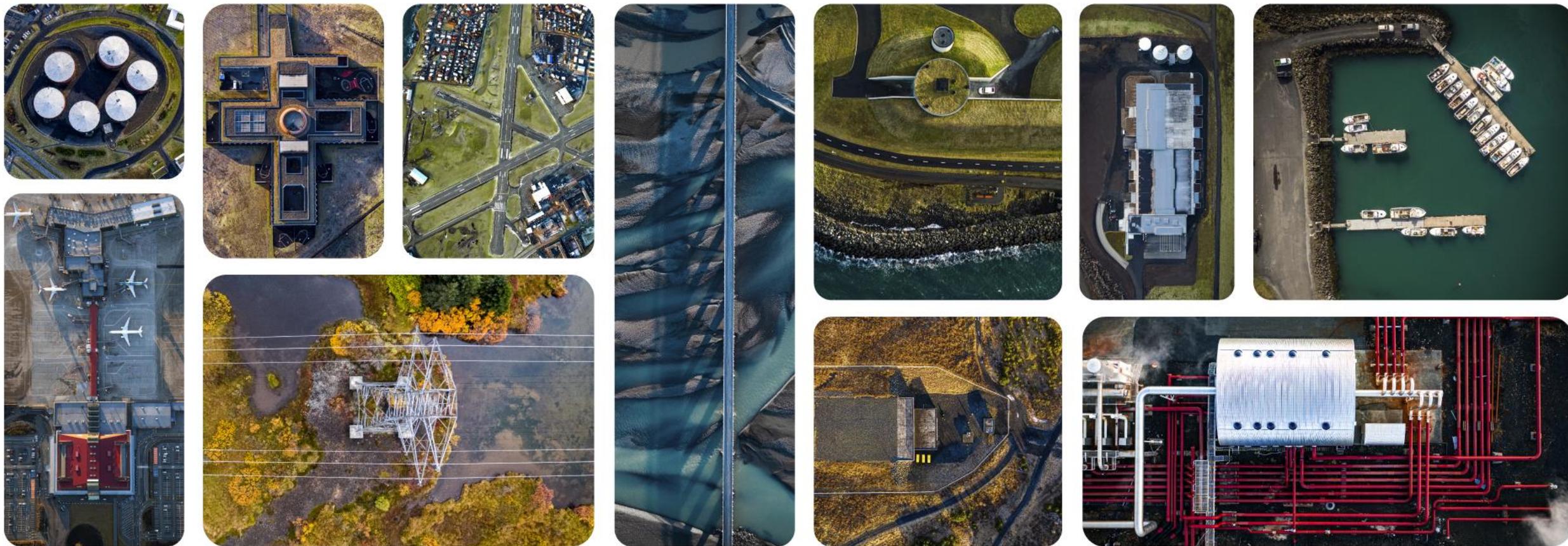
Byggingageirinn hafi ekki orðið fyrir miklum OVID-19 farsóttarinnar. Skuldir byggingageirans ga banka dróst saman um 15 prósent að raunvirði í fasteignasala verið mikil.

Ísland, framkvæmdastjóri fjármálastöðugleika hjá indí morgun.

Byggingariðnaði haldist stöðugur

Byggingariðnaði hafi haldist nokkuð stöðugur þur í ritinu Fjármálastöðugleiki sem Seðlabankinn vauki hafi frýstingar útlána til byggingargeirans

SI

Innviðir á Íslandi 2021

Ingólfur Bender,
aðalhafgræðingur Samtaka iðnaðarins

